Prof. dr hab. Tadeusz Markowski
Katedra Zarzadzania Miastem i Regionem
Wydział Zarządzania
Uniwersytet Łódzki

Ocena dorobku naukowego i osiągniecia naukowego dr Barbary Maćkiewicz zgłoszonego w cyklu 8 publikacji pod ogólnym hasłem „Grunty rolne i rolnictwo miejskie we współczesnym rozwoju obszarów zurbanizowanych" do postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego przez Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Formalne podstawy recenzji

Recenzję sporządzono na podstawie pisma Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. **Prof. UAM dr hab. Leszka Kasprzaka** powiadamiającego o powołaniu mnie przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów Naukowych na recenzenta dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr Łukasza Mikuły. Podstawą prawną dla przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Łukasza Mikuły jest art. 16 Ustawy z dnia 14. 03. 2003r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm. w Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365) oraz Rozporządzenie MNiSzW z dnia 01. 09. 2011., w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym o nadanie tytułu profesora Dz. U. Nr 204, poz. 1200 z 2011 r.).
Do sporządzenia recenzji otrzymałem komplet dokumentacji dotyczącej osiągnięć naukowych Habilitanta;

- Osiem kopi cyklu artykułów
- Kopię dyplomu doktora nauk o ziemi w zakresie nauk geograficznych,
- Curriculum Vitae,
- Autoreferat informujący o rozprawie habilitacyjnej i pozostałych osiągnięciach naukowych i dydaktycznych i organizacyjnych,
- Wykaz publikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych z wykazem cytowań,
- Zbiór oświadczeń odnośnie wkładu poszczególnych autorów w powstanie publikacji we współudziale dr Barbary Maćkiewicz,

- Dane osobowe,
- Pozostałe kserokopie ważniejszych artykułów.

Przekazana dokumentacja jest kompletna i wystarczająca do przygotowania zleconej mi recenzji. Zgodnie z treścią przekazanych dokumentów, dr Barbara Maćkiewicz spełnia formalne kryteria wymagane od kandydatów ubiegających się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego Habilitantka przedłożyła cykl publikacji, który ujęła pod wspólnym tytułem „Grunty rolne i rolnictwo miejskie we współczesnym rozwoju obszarów zurbanizowanych". Na cykl składa się 8 następujących artykułów naukowych z tego 1 samodzielny:

1) Maćkiewicz B., Kacprzak E. (2015). Policies of farmland use in the agglomeration of Poznan. *Studia Regionalia* 41: str. 115-128., o 80 % udziale autorskim.

2) Maćkiewicz B. (2015). Przekształcenia gruntów rolnych sprzedanych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w aglomeracji poznańskiej. *Studia Obszarów Wiejskich nr* 37 str. 169-180.

3) Maćkiewicz B., Karalus-Wiatr C. (2017). Agricultural land on built-up housing lots and the incomes of communes: An example of Rokietnica commune in the Poznań agglomeration. *Quaestiones Geographicae* 36(2): str. 95-106., o 95 % udziale autorskim.

4) Ruíz-Lendínez J. J., Maćkiewicz B., Szczepańska M. (2017). Zagospodarowanie użytków rolnych na zabudowanych terenach mieszkaniowych aglomeracji poznańskiej. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Geographica Socio-Oeconomica* 28: str. 151-164., o 60 % udziale autorskim.

5) Ruiz-Lendinez J.J., Maćkiewicz B., Motek P., Stryjakiewicz T. (2019). Method for an automatic alignment of imagery and vector data applied to cadastral information in Poland. *Survey Review* 51 (365): str. 123-134., (15 pkt.) o 25 % udziale autorskim.

6) Espinosa-Seguí A., Maćkiewicz B., Rosol M. (2017). From Leisure to Necessity: Urban Allotments in Alicante Province, Spain in Times of Crisis. *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies* 16(2): 276-304. SCImago Journal Rank (SJR) 2017: 0.85. Wg autoreferatu czasopismo odmawia indeksowania w Journal Citation Report (JCR) -, nie znajduje się na liście MNiSW a Habilitantka podaje, że naukowy poziom czasopisma odpowiada periodykom, które na liście MNiSW posiadają 40 pkt. Jej udział autorki wynosi 33,3 %.

7) Maćkiewicz B., Puente-Asuero R., Pawlak K. (2018). Reclaiming Urban Space: A Study of Community Gardens in Poznań. *Quaestiones Geographicae* 37(4): 131-150., (9 pkt.) o 70 % udziale autorskim.

8) Maćkiewicz B., Puente-Asuero R., Garrido Almonacid A. (2019). Urban agriculture as the path to sustainable city development. Insights into allotment gardens in Andalusia. *Quaestiones Geographicae* (9 pkt.) o 70 % udziale autorskim.

Tematyka badawcza dotycząca aspektów rolnictwa miejskiego, którą zajmuje dr Barbara Maćkiewicz od początku swojej kariery naukowej należy - z jednej strony do - bardzo tradycyjnej problematyki badawczej, ale z drugiej strony- wraz ze zmieniającymi się uwarunkowaniami gospodarczymi środowiskowymi i społecznymi – do bardzo nowatorskiej, wchodzi bowiem na nowe ważne i innowacyjne kierunki badawcze wynikające z interdyscyplinarnego podejścia do tej tematyki. Interdyscyplinarne i zintegrowane spojrzenie sprawia, że problematyka rolnictwa miejskiego staje się obecnie bardzo innowacyjnym polem badawczym.

Autorka w swoim autoreferacie scharakteryzowała trzy główne nurty badawcze, w których podejmowana jest tradycyjna problematyka rolnictwa miejskiego. Pierwszy dotyczy rolnictwa miejskiego w strukturze współczesnego miasta, gdzie istotne są aspekty jego niezrównoważenia społecznego i środowiskowego. Drugi nurt obejmuje badania wpływu rolnictwa miejskiego na funkcjonowanie społeczności miejskich a trzeci nurt odnosi się do analiz miejskich systemów żywnościowych (*urban food systems*), w ramach, której poruszana jest kwestia suwerenności żywnościowej i agroekologii.

Autorka wskazuje na niedostatek badań nad rolnictwem miejskim, który jej zdaniem wynika z faktu, że „*geografia wsi uważa, iż jest to zadanie geografii miast, natomiast geografia miast tereny rolnicze w przestrzeni zurbanizowanej zwykła postrzegać jako przestrzeń przejściową,*

jeszcze nie miejską, która wraz z upływem czasu zniknie, wchłonięta przez inwestycyjną dynamikę miasta".

Ten sztuczny podział na rolnictwo „wiejskie" i „miejskie" obecnie się zmienia a wśród geografów ekonomicznych i specjalistów od gospodarki przestrzennej wzrasta zainteresowanie zagadnieniami miejskiego rolnictwa w ujęciu kompleksowym tj. łączącym wymiar przestrzenny, gospodarczy i społeczny. Takie zaś podejście mocno się wpisuje w koncepcję rozwoju zrównoważonego (sustensywnego) a także - w ostatnio modną - koncepcję *rozwoju miast typu SMART.*

Artykuły przedstawione do oceny charakteryzują się także takim wielowątkowym spojrzeniem i na tym polega wkład autorki do rozwoju nowego spojrzenia na rolnictwo miejskie. Tak, więc można się zgodzić z ze stwierdzeniem habilitantki, iż jej osiągniecie badawcze „wykazuje, *że wieloaspektowe badania dotyczące rolnictwa miejskiego są ważnym narzędziem zdobywania wiedzy, zrozumienia i poszukiwania rozwiązań służących poprawie funkcjonowania obszarów zurbanizowanych. Rozwiązanie problemów, które w formie pytań zostały postawione w osiągnięciu badawczym stanowi mój autorski wkład w dyskusję nad znaczeniem gruntów rolnych i rolnictwa miejskiego we współczesnym rozwoju miast".*

Autorka wykazała, że presji urbanizacyjnej- wbrew intencjom ustawodawcy -podlegają także grunty rolne wysokiej klasy. Ten obraz patologicznego funkcjonowania systemów prawnych mających na celu ochronę terenów rolnych, zawarła w artykule *Przekształcenia gruntów rolnych sprzedanych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w aglomeracji poznańskiej.*

Autorka konstatuje, że „*przed uchwaleniem w marcu 2013 roku nowelizacji ustawy z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U.. z 2017 poz. 1161) wyłączenie z produkcji rolniczej zwartej części gruntów klas III-ich o powierzchni do 0,50 ha nie wymagało zgody właściwego ministra, co znacznie ułatwiało możliwość ich zabudowywania na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Można zatem uznać, że spełniające powyższe limity podziały były działaniami przygotowującymi grunty rolne do zmiany funkcji*".

Wg Autorki w Polsce kwestia ochrony i racjonalnego gospodarowania ziemią rolną na obszarach zurbanizowanych nie została, jak dotąd należycie rozwiązana. Jej zdaniem „*ustawa dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów i leśnych (Dz. U.. z 2017 poz. 1161) zapobiega obecnie zabudowie klas III-ich na obszarach wiejskich, zezwala jednak na nieograniczone wyłączanie z użytkowania rolniczego najlepszych gruntów znajdujących się w granicach miast. W sposób*

skrajnie różny traktuje więc ona grunty rolne położone w miastach i na otaczających je obszarach, od lat podlegających już procesowi żywiołowej urbanizacji. Nie jest to, zatem narzędzie sprzyjające zabezpieczeniu zwartych obszarów gruntów rolnych, jako terenów otwartych, stanowiących trwały element sytemu przyrodniczego miasta i jego obszaru funkcjonalnego". Nie służą temu również inne ustawy. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2204), która na obszarach bez miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza podziały gruntów rolnych na działki nieco powyżej 3000 m², co prowadzi do postępującego ich rozdrabniania i zabudowywania oraz Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2018 poz. 1945), która umożliwia zabudowę gruntów rolnych na podstawie sprzecznej z ustalaniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego decyzji o warunkach zabudowy oraz nie narzuca wymogu sporządzania ochronnych planów miejscowych zakazujących zabudowywania terenów rolniczych".

Zajmowała się też zmianami funkcji terenów rolniczych na obszarach wiejskich tam gdzie następuje przejmowanie terenów rolnych na funkcje mieszkaniowe. Na tych terenach ogrody przydomowe powszechnie tracą funkcje produkcyjne na rzecz funkcji rekreacyjno- ozdobnej. Zamiany funkcji rolniczo produkcyjnych na terenach wiejskich podlegających presji urbanizacyjnej badała także w sposób porównawczy w Hiszpanii. Szczególnie pod kątem publicznej polityki miejskiej mającej na celu podtrzymywanie funkcji produkcyjnych. Te badania pozwalają na w sformułowanie praktycznych rekomendacji także wobec warunków polskich dla rozwoju ogrodnictwa miejskiego.

W konsekwencji prowadzonych badań przypadku Hiszpańskiego w prowincji Alicante podjęła się także badań nad rozwojem ogródków społecznych w Gminie Poznań. W wyniku tych prac konstatuje, że ten społeczny proces należy uznać za ważny element rolnictwa miejskiego, bowiem ma o może mieć ono duże znaczenie społeczne, produkcyjne, ekologiczne i urbanistyczne.

Ważnym wątkiem tego podejścia jest spojrzenie na rolnictwo miejskie pod kątem jego wpływu na rozwój zrównoważony. Tej problematyce jest, poświęcony wspólny z autorem z Hiszpanii artykuł, dotyczący ogródków działkowych w Andaluzji. Autorzy pokazują pozytywne i negatywne skutki wpływu rolnictwa miejskiego oraz formułują warunki, w jakich ten potencjał może być lepiej wykorzystany dla kształtowania zrównoważonej przestrzeni miejskiej.

Udowodniła, że na obszarach podlegających procesom urbanizacji jest nie tylko powszechne odłogowanie części areałów gruntów rolnych oraz również wyłączanie z użytkowania rolniczego fragmentów działek ewidencyjnych, na których realizowana jest zabudowa, co umożliwia właścicielom nieruchomości uniknięcie wysokiego, w przypadku gleb dobrej jakości, kosztu wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz skutkuje mniejszym obciążeniem podatkowym wynikającym z różnicy w wysokości stawki podatku rolnego i od nieruchomości. Taki sposób postepowanie postępowania, jak stwierdza autorka badań, odnosi się również działek budowlanych objętych planami miejscowymi. Oznacza to, że mimo zapisanej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, formalne wyłączenie z produkcji rolnej może dotyczyć tylko części ich powierzchni.

Zagadnienia, które podjęła w przedłożonym cyklu publikacyjnym wpisują się w spójną i konsekwentnie realizowaną koncepcję badawczą nad problematyką funkcjonowania rolnictwa miejskiego i systemu skutków dla obszarów rolniczych na obszarach urbanizowanych pod wpływem procesów urbanizacji na tle dysfunkcjonalnego systemu regulującego sferę gospodarki przestrzennej.

Wnioski z jej badań, mają charakter w dużym zakresie uniwersalny gdyż wskazują na podobne procesy także w odniesieniu do w innych obszarach metropolitalnych.

Do takich uniwersalnych wniosków możemy zliczyć następujące stwierdzenia:

- W obrocie gruntami rolnymi wyraźnie dominują działki poniżej 1 ha.
- Grunty rolne na obszarach miejskich są traktowane, jako potencjały pod inwestycje i inne funkcje miejskie
- Skłonność władz miejskich do ochrony jest na relatywnie niskim poziomie.

Artykuły z ocenianego cyklu, poprzez pokazanie przekształceń jakim podlegały grunty rolne zwracają uwagę na pilną potrzebę tworzenia narzędzi służących skutecznemu zabezpieczaniu działalności rolniczej na obszarach zurbanizowanych. Habilitantka pokazała skalę rozbieżności pomiędzy polskim katastrem nieruchomości a faktycznym użytkowaniem gruntów rolnych na obszarach zurbanizowanych. Mankamentem cyklu jest to, że autorka pokazując skutki nie podejmowała próby sprecyzowania, w jakich kierunkach i w jakich sferach prawa materialnego trzeba dokonać korekt. Wątpliwości, co do „osobistego" osiągnięcia naukowego, może budzić fakt, że w przedłożonym do oceny cyklu mamy tylko jeden artykuł samodzielny. Jednakże w

pozostałych artykułach - poza dwoma o udziale 25 i 33.3 %, udział dr B. Mackiewicz jest zdecydowanie wiodący i przekracza poziom 70%. Z drugiej strony ten wspólny dorobek badawczy pokazuje umiejętności pracy zespołowej i zdolność habilitantki do współpracy zagranicznej a więc ważne i wymagane umiejętności we współczesnych interdyscyplinarnych badaniach naukowych.

Mimo braku próby sformułowania bardziej precyzyjnych praktycznych rekomendacji pod kątem systemu regulacyjnego, uzyskane wyniki badań są wystarczające do pozytywnej oceny złożonego do postępowania habilitacyjnego cyklu publikacyjnego.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Pod względem parametrycznym po uzyskaniu stopnia doktora habilitantka opublikowała 22 artykuły naukowe tym 8 włączonych do bezpośredniego osiągniecia habilitacyjnego oraz 20 rozdziałów w pracach zbiorowych. Z tego w bazie Web of Science znajduje się 5 a w bazie Scopus – 7 publikacji. Liczba cytowanych publikacji wg bazy Web of Science (WoS) wynosi 15 bez autocytowań a według bazy Scopus – 120 także bez autocytowań. Indeks Hirscha według bazy Web of Science wynosi 2.22, a według bazy Scopus 5. Nie są to ilości imponujące, ale zauważalne w coraz bardziej sparametryzowanym świecie nauki.

Jeśli chodzi o osiągniecia w dziedzinie realizacji projektów badawczych, to w jej autoprezentacji mamy informację, że latach 2005-2018 brała udział jako wykonawca w **5** projektach badawczych najczęściej jako zleceniobiorca badań terenowych lub autor artykułu. **Na uwagę zasługuje jej udział w projekcie badawczym realizowanym przez Centrum** Badań Metropolitalnych UAM w Poznaniu, **za który uzyskała w 2017 roku jako współautor III** Nagrodę Prezesa Rady Ministrów, w kategorii osiągnięcia naukowo-techniczne. **Był to** projekt pod nazwą ***Koncepcja kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań***– *kierowany* przez Prof. dr hab. Tomasza Kaczmarka, realizowany w ramach - Centrum Badań Metropolitalnych na rzecz Stowarzyszenia Metropolia Poznań i miał charakter projektu **sieciowego.** Wyraźnie jednak brakuje w dorobku Dr **Barbara Maćkiewicz** samodzielnej realizacji projektu badawczego. Tak więc pod tym względem jest to dorobek skromny i nie wypada korzystnie dla oceny Habilitantki.

Innym ważnym opracowaniem o utylitarnym charakterze były jej ekspertyzy w ramach prac Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju na *Studiami nad chaosem przestrzennym*. Dr Barbara Maćkiewicz przygotowała 2 ekspertyzy Koszty *bezładu przestrzennego dla rynku nieruchomości* wspólnie z dr E. Kacprzak i rzeczoznawcą majątkowym mgr A. Andrzejewskim oraz ekspertyzę Społeczne *i ekonomiczne koszty bezładu przestrzennego w rolnictwie*, wspólnie z Prof. dr hab. A. Kołodziejczak, Prof. dr hab. Benicjuszem Głębockim, dr Ewą Kacprzak i dr Magdaleną Szczepańską.

Dr Barbara Maćkiewicz wykazuje się dużą aktywnością konferencyjną. W latach 2005-2018 wzięła udział w 43 konferencjach, w tym międzynarodowych, podczas których wygłosiła **26** referatów. Na **23** krajowych konferencjach przedstawiła **19** referatów i **7** posterów. Brała udział w 2 międzynarodowych i czterech krajowych warsztatach naukowych i dydaktycznych organizowanych w ramach konferencji. Jest to aktywność, którą należy ocenić wysoce pozytywnie. Jednakże do tej pory nie zaproponowano jej **udziału w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych**

Ocena pozostałego dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitantki

Dr Barbara Maćkiewicz prowadziła wykłady zagranicą w ramach Erasmus + Teacher Staff Mobility Programme między innymi w Hiszpania i Słowacji. Odbyła cztery zagraniczne wyjazdy szkoleniowe i wizyty studyjne mi in we Włoszech, Chorwacji, Hiszpanii i Niemczech. Prowadziła wykłady zamawiane dla pracowników i studentów Business School w La Rochelle (Francja) w ramach konferencji Tourism In Europe, Tytuł: *Ecotourism in Poland, Tourist attractions in Polish Cittaslow Cities, 23* stycznia 2016r. Są to ważne sygnały o docenieniu jej pozycji naukowej i dydaktycznej na niwie międzynarodowej.

W latach 2013-2017 była członkiem międzynarodowej rady redakcyjnej w *Journal of Settlements and spatial Planning*, Centre for Research on Settlements and Urbanism Cluj University Press (Presa Universitară Clujeană), –

Ocena osiągnięć dydaktycznych popularyzatorskich w zakresie nauki wypada pozytywnie. Dr Barbara Maćkiewicz prowadzi zajęcia na kierunkach gospodarka przestrzenna, geologia i geografia. W latach 2005 – 2019 prowadziła m.in. seminaria magisterskie, laboratoria magisterskie, seminaria licencjackie, laboratoria licencjackie, wykłady i ćwiczenia z

gospodarki nieruchomościami, ćwiczenia z gospodarki nieruchomościami, wykłady z gospodarki przestrzennej, zajęcia laboratoryjne z analizy planów zagospodarowania przestrzennego, wykład monograficzny z ekoturystyki, ćwiczenia terenowe, a także ćwiczenia terenowe zagraniczne. Na wyróżnienie zasługuje prowadzenie wykładu monograficznego oraz zajęć prowadzonych w języku angielskim w ramach oferty AMU - PIE dla studentów programu Erasmus +. Pod względem ilościowym w latach 2005-2019 było to **20** rodzajów zajęć dydaktycznych.

W latach 2005 – 2018 była promotorem 19 prac licencjackich i 20 magisterskich. Powierzano jej też wielokrotnie przygotowanie recenzji prac magisterskich i licencjackich. Habilitantka do tej pory nie była włączona do pracy w charakterze promotora pomocniczego rozprawy doktorskiej.

Dr Barbara Maćkiewicz doświadczenie międzynarodowe zdobywała także w latach 2013 2019 przez 3 krótkie staże od 1 tygodnia do miesiąca w zagranicznych w ośrodkach akademickich Niemiec, Rumuni, Włoch i Hiszpanii.

Zlecano jej recenzje publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych. Łącznie w latach 2005-2019 wykonała **14** recenzji dla czasopism naukowych oraz przygotowała wstępną recenzję wydawniczą **jednej** monografii naukowej w liczącym się wydawnictwie międzynarodowym Asgate.

Na podkreślenie zasługuje jej współpraca naukowa i dydaktyczna z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tym; od 2001 roku jest współpraca naukowa i dydaktyczna z Powiatowym Ośrodkiem Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej PODGiK w Poznaniu oraz Wielkopolskim Biurem Planowania Przestrzennego w Poznaniu. - od 2008 roku współpraca z Terenowym Odziałem Krajowego Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa. - od 2015 współpraca z Polskim Związkiem Działkowców PZD. Udziela się też społecznie w organizacjach naukowych i społecznych. Od 2008 roku należy *Polskiego Towarzystwa Geograficznego*.

Dr Barbara Maćkiewicz angażuje się też w prowadzenie aktywnej współpracy naukowo-badawcza ze studentami. Aktywizuje skutecznie magistrantów i przedstawicieli kół naukowych funkcjonujących na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM (Koło Naukowe Geografów, Akademickie Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej) w prowadzone badania i przygotowywanie wspólnych publikacji naukowych oraz wystąpień konferencyjnych.

Dotychczasowym efektem jej działań było wydanie **5** artykułów naukowych i zaprezentowanie dwóch posterów na konferencjach.

Władze wydziału powierzały jej liczne funkcje organizacyjne z zakresu dydaktycznego jak i ds. promocji wydziału, a także do współpracy międzynarodowej w ramach programu Erasmus a wcześnie Socrates. Dwukrotnie otrzymywała wyróżnienia w formie wynagrodzenia motywacyjnego za całokształt działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej a jej magistranci uzyskiwali nagrody w 3 konkursach.

Wnioski końcowe

W dorobku Habilitantki daje się wydzielić dwa wyraźne wątki badawczych. Do ważniejszych należy zaliczyć badania nad procesami urbanizacji i jej skutków dla gospodarki gruntami. Drugi nurt dotyczący zagadnień planowania przestrzennego. Tym zagadnieniom jest poświęcona większość jego dorobku publikacyjnego cytowanego w polskim środowisku naukowym. Podstawą postępowania o stopnień dr habilitowanego jest przede wszystkim cykl artykułów, który mimo pewnych zgłoszonych zastrzeżeń wypada pozytywnie. Zdaniem recenzującego badania dr Barbary Maćkiewicz zgłoszone w ramach cyklu wraz z innymi artykułami mają dużą wartość poznawczą dla uchwycenia skutków wynikających z patologicznego polskiego systemu regulującego funkcjonowanie gospodarki gruntami oraz systemu planowania przestrzennego. Są to badania, które przede wszystkim prezentują skutki związane z chaosem przestrzennym spowodowanym przez niekontrolowaną urbanizację. Jej dorobek wskazuje na pilną konieczność systemowego prowadzenia badań poświęconych wpływowi procesu *urban sprawl* na szybko postępującą utratę gruntów rolnych.
Wyniki badań dr Barbary Maćkiewicz są ważne także dla praktyki gdyż w sposób udokumentowany pokazują patologię polskich przepisów prawnych. Mogą być zatem wykorzystane przez projektantów systemów regulacyjnych do reformowania systemu planowania przestrzennego i systemów prawnych niezbędnych do wdrażania lokalnych polityk rozwoju zrównoważonego.

Biorąc po uwagę uzyskane efekty, interpretację uzyskanych wyników badań i związany z tym aspekt poznawczy w odniesieniu do przemian w procesach gospodarki gruntami planowania przestrzennego uważam, iż cykl ten spełnia wymagania ustawy o stopniach i tytule naukowym. Dr Barbara Maćkiewicz wniosła nową wiedzę do geografii ekonomicznej i gospodarki przestrzennej w zakresie teoretycznych podstaw zintegrowanej gospodarki

gruntami. Autorka posiada także liczący się pozostały dorobek publikacyjny, dydaktyczny i organizacyjny. Uwzględniając całokształt dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr Barbary Maćkiewicz wnoszę do Rady Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu o dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Łódź, dn. 7. 04.2020